

Dr. habil. PaedDr. Ing. István Szókö, PhD., Ing-Paed IGIP
Pedagogická fakulta Trnavskej Univerzity v Trnave,
Katedra školskej pedagogiky
Priemyselná 4, 918 43 Trnava
istvan.szokol@truni.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu

Meno a priezvisko autora: Ing. Eva Tóblova, PhD., Ing-Paed IGIP

Názov habilitačnej práce: Analýza využívania aktivizujúcich vyučovacích metód vo vzdelávaní

Odbor habilitačného konania: Odborová didaktika

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Ing. Evy Tóbovej, PhD. v rámci konania k získaniu vedecko-pedagogického titulu docent v odbore habilitačného konania Odborová didaktika vychádza z predloženej habilitačnej práce na tému „Analýza využívania aktivizujúcich vyučovacích metód vo vzdelávaní“ v rozsahu 169 s., pričom obsahuje okrem úvodu a záveru šesť kapitol a päť príloh.

Aktuálnosť témy a štruktúra práce

Autorka habilitačnej práce sa zaoberá využívaním aktivizujúcich metód vo vyučovacom procese. Aj v rámci avizovaných zmien v regionálnom školstve a snahách o zlepšenie a skvalitnenie školského systému môžeme konštatovať aktuálnosť predkladanej témy a jej dôležitosť. Efektívne využívanie aktivizujúcich metód na hodinách a ich vhodná kombinácia s klasickými vyučovacími metódami zvyšuje záujem žiakov o daný predmet a motivuje ich k dosahovaniu lepších študijných výsledkov. Takisto ich využívanie rozvíja samostatnosť a kreativitu žiakov. Dôležité je však spomenúť, že bez kvalitného profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov by vhodné využívanie aktivizujúcich metód neprinieslo očakávané výsledky.

Hodnotenie obsahovej stránky

Teoretická časť habilitačnej práce sa skladá zo štyroch kapitol. V rámci prvej kapitoly habilitantka opísala miesto aktivizujúcich vyučovacích metód v škole, ich ciele, históriu a definovanie. Inovatívne, aktivizujúce metódy vedú vyučovanie tak, aby boli výchovno-vzdelávacie ciele dosahované najmä na základe vlastnej činnosti žiakov, pričom sa dôraz klade na riešenie problémov. Dôležitou súčasťou tejto kapitoly sú aj tvorivé aktivity. Tvorivosť sa v práci chápe ako vlastnosť človeka prejavujúca sa seberealizáciou pri vzniku niečoho nového, a to ako z objektívneho, tak tiež subjektívneho hľadiska. Pri vymedzovaní pojmu aktivizujúcich metód habilitantka porovnala viacero definícií od rôznych autorov, pričom poukazuje na fakt, že aktivizujúce metódy by mali oživiť spôsob vyučovania. V ďalšej

podkapitole autorka porovnáva tradičné vyučovacie metódy s aktivizačnými metódami. Treba však uviesť, že každá zvolená vyučovacia metóda má svoje výhody a takisto aj nevýhody. Uvádza sa, že častým nepriateľom aktivizujúcich metód býva nedostatok času a tiež neochota žiakov pristúpiť na iný druh výučby.

Druhá kapitola sa zaoberá opisom základných druhov aktivizujúcich metód vo vyučovacom procese. Tu od rôznych autorov môžeme porovnať viaceré členenia podľa tematických zameraní. Treba však pripomenúť, že vyučovacia hodina a jej dynamika sa nedá presne odhadnúť, ako presne bude prebiehať, preto by mal učiteľ predvídať a všetky aktivity, ktoré má pripravené by mal mať premyslené tak, aby boli realizovateľné aj v praxi. V jednotlivých podkapitolách už autorka podrobne opisuje diskusné metódy, problémové metódy, didaktické hry, situačné metódy, špeciálne metódy, ako aj inscenačné metódy. V ďalšej kapitole sa rozpisuje a analyzuje uplatňovanie aktivizujúcich metód v praxi, kde autorka opisuje dôležitosť výberu vhodnej aktivizujúcej metódy na základe kritérií. Habilitantka tu píše, že cieľom zavádzania aktivizujúcich metód je premeniť žiakov z pasívnych poslucháčov na partnerov pre učiteľa, ktorí sa aktívnym spôsobom budú zapájať do vyučovania. Dôležitou súčasťou tejto kapitoly je aj vyzdvihnutie problémových oblastí pri zavádzaní aktivizujúcich metód do praxe. Za pozitívne považujem podrobné spracovanie zhodnotenia a prínosov zavádzania týchto metód do vyučovacieho procesu. V celej teoretickej časti autorka porovnáva viacero zdrojov z domáceho, ako aj zahraničného prostredia. Posledná časť teoretickej časti práce sa zaoberá opisom realizácie výskumov doma, ako aj v zahraničí. Spomínajú sa autori, ciele, výskumné metódy ako aj opisy realizovaných výskumov z danej oblasti.

Praktická časť habilitačnej práce sa zaoberá predstavením výskumu v oblasti využitia aktivizujúcich vyučovacích metód na základných a stredných školách. Výskum sa realizoval vo viacerých etapách v rámci troch akademických rokov. Autorka predstavila svoj cieľ, ako aj čiastkové ciele habilitačnej práce. Hypotézy sú sformulované jasne, výstižne a sú merateľné. Jedine druhá hypotéza je sformulovaná nejasne a neviem presne určiť, čo v nej chce habilitantka merať, či riešiť. Autorka na overovanie hypotéz správne využila deskriptívnu štatistiku a pri testovaní signifikancií rozdielov vymedzených v hypotézach použila Test X² – chí kvadrát. V podkapitole metódy výskumu podrobne opísala priebeh výskumu a použité metódy výskumu. Použité dotazníky sa nachádzajú v prílohe habilitačnej práce. Pri opise výskumnej vzorky sa mi počet respondentov- žiakov základných škôl, ako aj učiteľov stredných škôl v rámci Slovenskej republiky zdá príliš nízky a tak výsledné údaje môže byť viac skreslené. Autorka svoj výskum z dotazníkov, ako aj z pozorovaní na základných školách vyhodnotila podrobne, s opisom jednotlivých výsledkov. Takisto vyhodnotila aj výskum zo stredných škôl a štatisticky overila hypotézy výskumu. V tejto časti sa vykonal aj výskum zameraný na postoje učiteľov k využívaniu aktivizujúcich vyučovacích metód v čase pandémie COVID 19, kde sa určil hlavný cieľ výskumu, ako aj čiastkové ciele. Znova sa opísala výskumná vzorka, výskumná metóda a následne aj vyhodnotenie výskumu.

Posledná, šiesta kapitola sa venovala pedagogickej príprave budúcich učiteľov v oblasti aktivizujúcich vyučovacích metód. Zdôrazňuje sa, že inovatívne a modernizačné prístupy k edukácii „nespočívajú len v tom, že pracujeme s tzv. novými metódami.“ Tieto metódy musíme dôkladne poznať a využívať v edukačnom procese správne. Zaujímavá je aj príprava budúcich učiteľov na Pedagogických fakultách v oblasti využívania aktivizujúcich metód. Tu autorka predovšetkým porovnávala prístupy v príprave medzi Českou republikou a Slovenskou republikou. Skonštatovala v závere, že prístupy v rámci oboch krajín sú veľmi

podobné. V závere habilitačnej práce autorka v diskusii opisuje a zhrnula svoje závery a dáva návrhy na riešenia v rámci zistených výsledkov.

Hodnotenie formálnej stránky

Habilitačná práca z formálnej stránky spĺňa kritéria na takýto typ práce. Odkazy, citácie, ako aj zoznam použitej literatúry sú spracované podľa normy STN ISO 690. Použitá literatúra je z relevantných, aktuálnych zdrojov s využitím dostatočnej domácej aj zahraničnej literatúry. Grafy a obrázky sú prehľadné, správne značené.

Prínos práce

Habilitačná práca má viacero prínosov pre pedagogickú prax, ako aj pre odborovú didaktiku. Skúmanie uplatňovania aktivizácie žiakov a aktivizujúcich metód vyučovania je nesporne stále aktuálnou problematikou a dôležitou oblasťou pedagogického výskumu. Za jedným z hlavných prínosov považujem poukázanie na dôležitosť využívania aktivizujúcich metód v podmienkach základných, ako aj stredných škôl. To vyplýva aj z kurikulárnej reformy, ktorá vyzýva k zmene vzdelávania, zlepšeniu kvality tohto procesu a efektivity výsledkov. Práca poukazuje na využívanie inovatívnych metód v zahraničí, ako aj na Slovensku, pričom sa zaoberá aj poukázaním na dôležitosť dôkladnej prípravy budúcich učiteľov v oblasti využívania týchto metód. Zdôrazňuje aj potrebu profesijného rozvoja učiteľov v danej oblasti, ich motivovanie.

Otázky k habilitačnej práci:

1. Pedagogickí zamestnanci v rámci svojho profesijného rozvoja podľa Vás venujú dostatočnú pozornosť využívaniu a spoznaniu aktivizujúcich metód?
2. Vedeli by ste opísať hlavné pozitíva kurikulárnej reformy v oblasti prístupu učiteľov k vzdelávaciemu procesu?
3. Ktoré nedostatky v príprave budúcich učiteľov považujete za najväčšie, vysvetlite dôvody.

Záver:

Vzhľadom na uvedené skutočnosti konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca spĺňa požiadavky kladené na tento typ kvalifikačnej práce a preto ju hodnotím kladne. Autorkou stanovený cieľ habilitačnej práce bol splnený a je výsledkom systematickej a logicky premyslenej práce s informáciami teoretického, metodologického a empirického charakteru. Poznatky sú integrované do zrozumiteľného celku od vymedzenia problematiky, cez metodológiu, výskum až k ich samotnému zhodnoteniu. Zároveň, po komplexnom posúdení kritérií pre habilitačné konanie stanovené VR PF UK v Bratislave môžem konštatovať, že vo vzťahu k extenzívnym ukazovateľom vedecko výskumnej činnosti pre získanie vedecko-pedagogického titulu docent, habilitantka nielen spĺňa predmetné kritériá, ale ich aj významne prevyšuje. Na základe posudzovanej dokumentácie k habilitačnému konaniu ide o výsledok viacročných pedagogických a vedecko-výskumných aktivít habilitantky, ktoré potvrdzujú jej kvalitnú pedagogickú aj vedeckú úroveň.

Preto prácu odporúčam a po jej úspešnom obhájení navrhujem udeliť Ing. Eve Tóblovej, PhD., Ing-Paed IGIP, vedecko-pedagogický titul

„docent“

v odbore habilitačného a inauguračného konania Odborová didaktika.

V Trnave, 28.02.2024

Dr. habil. PaedDr. Ing. István Szókö, PhD., Ing-Paed IGIP